

HET VERHAAL VAN ROOS VAN VELSEN

In deze regio wonen veel bijzondere mensen. Smaakmakers, plannenmakers, hotshots, curieuze types en schijnbaar heel gewone mensen met een doel voor ogen, geliefd of omstreven, bij iedereen bekend of vanuit het niets opeens in het brandpunt van de belangstelling. Wie ze zijn en wat hen drijft leest u in Het verhaal van. Een tweewekelijkse reeks van portretten.

Roos van Velsen: „Ik heb altijd uitdagingen nodig.“

Geboren: 8 september 1943 in Hilversum
Woonplaats: Huizen
Burgerlijke staat: samenwonend
Opleiding: Mulo, Middelbare Handelsavondschool in Hilversum, horecaopleidingen, trainingen in kunstschilderen

Meer dan een horecaondernemer

Roos van Velsen leidde jarenlang een druk bestaan als horecaondernemer. Nu is ze kunstenaar en vindt ze uitdagingen in het maken van schilderijen. „Schilderen gaat nooit vervelen!“

Roos van Velsen opent de deur van het atelier in haar tuin in Huizen. Aan de muur prijken schilderijen, waar op vooral vrouwen zijn afgebeeld. Twee schildersezels, een grote en een kleiner tafelmiddel, dragen elk een schilderij dat nog moet worden afgemaakt. Felle, maar warme lampen zorgen voor licht in de tuin, die door de winter grauw is gekleurd. Een iPod in de hoek van het atelier vult de ruimte met dromerige muziek en voor het raam staat een grote vogelkooi met twee fluitende parkieten. „Ik ben een echt zonnemens. Als ik last heb van het sombere weer in januari en februari, doe ik hier alle lampen en kaarsjes aan en brand ik wierook. Met inspirerende muziek kan ik dan heerlijk schilderen.“

Discotheek

De van origine Hilversumse heeft niet altijd geschilderd. Op haar virentwintigste begon ze met haar toenmalige echtgenoot discotheek The Smugglers in Bussum. De discotheek groeide al snel uit tot een plek waar veel bekende Nederlanders hun toelicht zochten. „Zien en gezien worden. Als je er niet kwam, hoorde je er niet bij.“ Toen Van Velsen en haar man in 1983 uit elkaar gingen, begon ze het restaurant De Gooise Brasserie in Naarden. Na drie jaar kreeg de ondernemer toch de kriebels en ze opende discotheek Stars aan het Wilhelminalantsoen in Bussum. „Ook deze discotheek was populair, vooral bij het hockeypubliek. Ik heb drie generaties meegemaakt, eerst de ouders, toen de kinderen en vervolgens de kleinkinderen.“ Van Velsen was naast eigenaar ook styliste van de club. Met verschillende thema's

en decoraties creëerde ze een geliefde ambiance. Tijdens uitgaansavonden was de horecavrouw altijd aanwezig in de discotheek. Ze liep rond en hield een oogje in het zeil: „Er werden steeds vaker drugs gebruikt, maar dat accepteerde ik niet. Als we iemand betrapt, werd diegene geschorst voor drie maanden. Daar had je ze mee, want al hun vriendjes mochten wel naar binnen.“

Reizen

In 1998 verkocht Van Velsen haar discotheek. Ze kreeg tijd voor andere zaken, zoals tennissen, golfen en lunchen met vriendinnen. Toch voelde de ex-ondernemer een bepaalde leegte. Via een relatie uit ondernemerssociëteit Bloos heeft ze enkele maanden gewerkt als styliste bij een veilinghuis in Diemen. Daarna besloot de toen in Bussum woonachtige Van Velsen te gaan reizen naar oorden als Kenia, Marokko en Griekenland. In die periode ontmoette ze ook haar huidige partner Theo. „Via internet, ik besloot de stoute schoenen maar eens aantrekken. Toen bleek dat we allebei een grote verzameling kunstboeken hadden en dat we beiden een seminar kunstgeschiedenis hadden gedaan.“ Van Velsen verkocht haar appartement in Bussum, en kocht samen met Theo haar huidige woning in Huizen. Reizen doet de kunstenaar nog steeds. Ze kiest vooral warme oorden om de Nederlandse winters te overbruggen. „Maar ik zou nooit emigreren. Ik kan niet zonder mijn Gooi, waar al mijn vrienden en familie wonen.“

Inspiratie

Haar partner was degene die haar aanzette tot schilderen. „In een museum zag ik een mooi doek van de schilder Waterhouse. Ik zei tegen Theo: 'als je toch zo kunt schilderen'. Hij zei me: 'dat kan jij toch ook? Jij kunt toch alles?' Ik kocht verf en een doek en via Marktplaats een

ezel. Een week later stond ik te schilderen.“

Op de schilderijen aan de muur zijn vooral veel vrouwen afgebeeld, maar ook een paar mannen en zelfs enkele dieren. „Ik schilder met behulp van foto's, voor portretten en opdrachten. Als ik op reis ga, maak ik foto's van mensen, die ik later schilder.“ In eerste instantie begon de ex-ondernemer met schilderen zonder enige lessen of ervaring. Later deed ze een cursus en enkele masterclasses. Momenteel volgt ze portretlessen bij Corrie Goldhoorn in Bussum. Veel inspiratie haalt ze uit haar lessen kunstgeschiedenis. „Ik schilder personen uit de mythologie en uit de Egyptische oudheid. Die intrigeren me.“ De schilderes heeft ook andere inspiratiebronnen: „Ogen zeggen mij heel veel. Ik ben geen lange prater door de telefoon. Ik wil de emoties in de ogen zien, verdriet, hardheid, raffinement. Dat heb ik ook met doeken, soms krijg ik niet de blik die ik wil, dan leg ik het een dag weg.“ Ook vrouwen inspireren haar. „Het zijn bijzondere wezens, met hun onberekenbaarheid en grilligheid. Ze hebben tweemaal zoveel kanten als mannen. Ik schilder vaak sterke vrouwen, zoals Anna Enquist (pseudoniem van schrijfster en psychoanalytica Christa Widlund-Broer, red.), die ik tijdens een lezing zag. Of de eerste vrouwelijke Egyptische farao Hatsjepsot. Ik heb respect voor sterke en kundige vrouwen.“

Expositie

Nu Van Velsen een aantal jaar schildert, is het tijd voor haar eerste expositie, die eind april zal plaatsvinden. „Mijn burens zijn wijnimporteurs en zeiden me dat ik eens moest gaan exposeren. Het idee ontstond om dit in samenwerking met hen te doen. We bedachten de naam 'Art in the bottle'. Zij houden een wijnproeverij en ik toon mijn schilderijen.“ Voor de expositie heeft de schilderes een aantal doeken met wijnthema's en bijzondere parfums geschilderd. „Of ik het spannend vind? Natuurlijk! Maar als horecaondernemer lig ik niet snel

ergens wakker van.“

Dat weet van Velsen als geen ander. In de horeca heeft ze veel meegemaakt. „Ik kan er wel een boek over schrijven. Ik hoorde zoveel! Elk jaar pleegde wel weer een van de gasten zelfmoord, tijdens de kerstdagen bijvoorbeeld. In het begin kon ik dat moeilijk van me afzetten, dat moest ik leren. Maar het werk slokte me op en dan sleet het verdriet. Het was alleen maar werken, werken, werken.“

Uitdaging

Van Velsen mist de horeca dan ook 'geen minuut'. „Het was een zwaar leven en ik werkte altijd in dienst van anderen. Toch heb ik er geen spijt van. Ik heb een frivoool, maar turbulent leven gehad, met hoge pieken en diepe dalen. Ik was destijds nog niet toe aan schilderen. Nu heb ik de vrijheid om de dingen te doen die ik wil doen. Ik heb altijd uitdagingen nodig, anders is het leven maar saai. Maar schilderen gaat nooit vervelen. Dat is pure emotie en vrijheid. Emoties veranderen, dus mijn werk ook.“ Wat de kunstenaar wil bereiken, is het ontwikkelen van een eigen stijl. Ze steekt figuren uit de oudheid op haar doeken in een modern jasje, maar ze kiest ook actuele onderwerpen. Ze schilderde ze onlangs een doek dat symbool staat voor de politiek van Geert Wilders. „Wilders was weer eens in het nieuws en ik besloot zijn gedachtegang te schilderen. Daarin heb ik al mijn vrijheid kunnen gebruiken. Het is vooral een parodie. Ik heb niet echt iets met de politiek, maar ik blijf wel op de hoogte. Laat mij maar lekker schilderen.“ Het is de bedoeling dat Van Velsen in de toekomst ook alleen gaat exposeren. „Eerst vond ik mijn werk nog niet goed genoeg, maar nu wil ik iets laten zien. Ik hoop dat ik op een andere manier waardering krijg, dat mensen zien dat ik meer ben dan die horecaondernemer. Dat vind ik belangrijk, voor mezelf.“

CHRIS THIJSEN

We noemen hem Thijs, stond op 't kaartje

Maya Posch uit Rijssen is hermafrodit. Zowel vrouw als man. Niet volgens Nederlandse artsen, wel volgens Duitse. Haar leven is een traumatische zoektocht naar haar identiteit. „Ik mag blijkaar niet bestaan in Nederland.“

Maya Posch (28) uit Rijssen is best een leuke vrouw om te zien. Ze heeft een beetje lage alt voor een vrouw. Vrouw. Maar dat is niet wat nu nog in haar paspoort staat. Het is 1983. We noemen hem Thijs, meldde het kaartje. „Alles zat er op en eraan. Een piepletje, een scrotum. We hadden een puntgaaf jongetje gekregen“, vertelt moeder Reinie. Pas na 21 jaar begint stap voor stap duidelijk te worden waarom Thijs zo lang, zo'n eenzaam en triest jochie was. En sinds vorig jaar is de medische diagnose ook helder. Hij is geen complete jongen. Dat wil zeggen; wel volgens Nederlandse artsen, maar niet volgens Duitse specialisten. 'Hij' is lichamelijk in aanleg eigenlijk beide: man en vrouw. Op Duitse MRI-scans is een prille ontwikkeling van een 'blinde' vagina te zien, geen prostaat, en slecht ontwikkelde testikels. Dat maakt hem voor Duitse specialisten een hermafrodit, of chimera. Of nog nauwkeuriger: interseksueel. Maar in de hersens van Posch is het vrouwelijke domi-

nant. Het staat zwart-op-wit. Zo werd Thijs Maya. Op internet ontpopt ze zich als spreekbuis van haar lotgenoten. Voor hen beschrijft ze haar leven en gedachten op haar site www.mayaposch.com. „Ik ben géén transgender. Artsen in Nederland zeggen: je bent een man, die liever een vrouw is. Ze willen me dwingen een keus te maken; man of vrouw, en ontkennen dat ik beide ben; interseksueel. Ik voel me door die artsen gehersenspoeld.“

Speling

Maya Posch is een speling van de natuur. Tijdens de bevruchting moeten twee embryo's - een jongen en een meisje - samengeklonterd zijn en volgroeit tot een gezond kind. De meeste van deze zwangerschappen eindigen in een spontane miskraam. Van de interseksuele kinderen die ter wereld komen, is vaak direct wel te zien dat er in de ontwikkeling van de geslachtsdelen wat mis is gegaan. Zij worden meestal snel na de geboorte behandeld met hormonen en geopereerd, zodat ze als man of vrouw door het leven kunnen. Maar bij een klein aantal kinderen is de tweeslachtigheid onzichtbaar en blijkt die pas veel later, na een lange zoektocht naar hun identiteit. Slechts een enkeling verkliest haar/zijn lichaam te accepteren en wil een interseksuele identiteit houden. Zoals Maya. Officieel wil ze voor de

De permanente strijd van Maya Posch

wet een vrouw worden en hoopt dat haar blinde vagina gereconstrueerd kan worden tot een 'bruikbare'. Maar ze wil per se niet af van die bobbel in haar broek. „Dat is wat ik ben. Iederen vraagt me: maar je wilt toch vrouw zijn? Daar zit het trauma. Ik zie er uit als een vrouw van 28, maar voel me niet ouder dan tien als het gaat om seksualiteit. Ik weet gewoon niet wat het betekent: je op en top vrouw voelen. Ik weet in elk geval wel dat ik géén man wil zijn. Dat heb ik 21 jaar geprobeerd en was geen succes. Ja, ik ben een vrouw, maar een heel uitzonderlijke. Een interseksuele!“ Maar wat ze wil - vaginareconstructie, met behoud van penis - kan in Nederland niet legaal. „Ik wil me niet laten dwingen in het keurslijf; gebent of man, of vrouw. Ik hoor voor mijn gevoel beide te hebben: penis en vagina.“ Dat mensen haar daarmee kunnen zien als een 'freak of nature'? Het zij zo. „Op de basisschool voelde ik me ongelofelijk eenzaam. Ik hoorde niet bij de jongens, maar ook niet bij de meisjes. Ik denk dat niemand me op school naar me keek als 'één van de jongens', maar in de eerste plaats als nerd, als slim kind.“

Zo keek Maya ook wel naar zichzelf. „Ik denk dat ik actief mijn seksuele ontwikkeling heb onderdrukt. Met mijn emoties en gevoelens kon ik helemaal niks. Ik ben kind ben gebleven uit zelfbescherming.“ Die omslag kwam, lopend door een bouwmarkt. „Ik liep tussen al die mannelijke klussers en voelde me raar en vreemd. Pas thuis realiseerde ik me: ik weet wat ik aan het doen was, ik probeerde vrouwelijk te lopen. Ik ben een vrouw, ik moet wel transseksueel zijn. Het voelde als een bevrijding. Ik was zo blij. Ik heb de hele dag daarna gehuild.“ Daarna belde ze met haar moeder. De dagen erna heeft ze voor het eerst in een spiegel goed naar haar lichaam gekeken. Het begin van een lichamelijke zoektocht en veel googlen op internet. Ze vond achter het scrotum een zachte plek, die haar plezierige gevoelens gaf en waarvan ze het begin vermoedde van een vagina. Na een week was het voor haar wel helder. „Ik ben geen transgender, ik ben geboren als een interseksueel. Ik zat jankend achter mijn pc toen ik dat besefte.“ Maar de bevrijding maakte het bestaan niet draaglijker, schildert ze. De Nederlandse artsen deden haar tweeslachtige verhaal af als een fabel. Volgens hen was er absoluut geen spoor van een vagina, of een ander bewijs van haar vrouwelijkheid. „Ze versleten me voor gek. Interseks bestaat voor hen blijkaar niet. Ik

hoor alleen maar: je houdt jezelf voor de gek. Je bent gewoon een man, die liever een vrouw is. Als ik maar braaf transgendertje speelde, was alles goed. Zo ben ik doorlopend gepushd naar een volledige seksoperatie.“ Ze zocht haar heil in het buitenland. In Duitsland werd wel snel bevestigd wat Maya vermoedde. Ze is een hermafrodit. Haar Duitse arts schrijft: 'U bent in mijn opinie als interseksueel geboren, maar in uw hersens een dominant vrouwelijk persoon.' Daarmee was haar strijd met de Nederlandse medische wereld niet gestreden. Want om voor de wet 'vrouw' te worden, moet Maya als man gegarandeerd onvruchtbaar zijn. Maar een castratie wordt in Nederland alleen gedaan alleen als onderdeel van een complete seksoperatie. En dat geldt ook voor haar diepste wens - vagina-reconstructie, met behoud van penis. Vorig jaar heeft ze zich ten einde raad vorig jaar in Duitsland laten castreren. „Waarom zien Duitsers op MRI's wel wat er aan de hand is, maar Nederlandse artsen niet?“ Er is vastgesteld dat ze een post traumatisch stress syndroom heeft opgelopen door de jaren van onzekerheid. Daarvan geeft ze de ziekenhuizen 'deels zeker de schuld'. Ze wil een schadeclaim gaan indienen. Ooit zal ze Nederland verlaten, om nooit meer terug te keren. Over tien jaar ziet ze zichzelf terug ergens ver

weg, werkend in de ICT-branche. „Dan hoop ik mijn plekje en rust gevonden te hebben. En misschien een relatie; man of vrouw. Maar dat kan pas als je vrede hebt met jezelf. En dat is een permanente strijd.“

LUCIEN BAARD

„Ik ben een vrouw, maar een heel uitzonderlijke.“ FOTO'S GPD/VINCENT JANNINK